

ผลกระทบของการพัฒนาพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกต่อการผลิตครู ของสถาบันการครุศึกษาในภาคตะวันออก*

The Impact of Development in Eastern Economic Corridor on Teacher Production of The Educational Institutions

ศุภครจิรา พรหมสุวิชา**

วรวุฒิ เฟิงพันธ์***

สุวิชัย โกศัยยะวัฒน์****

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาผลกระทบของการพัฒนาพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกต่อการผลิตครูของสถาบันการครุศึกษาในภาคตะวันออก ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ให้อำนาจในการวิจัยรวมทั้งสิ้น 30 คน เป็นอาจารย์ผู้สอนของสถาบันการครุศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก 3 แห่ง เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก ผลการวิจัยพบว่า ผลกระทบของการพัฒนาพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกต่อการผลิตครูของสถาบันการครุศึกษาในภาคตะวันออก ส่งผลกระทบในด้านการขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม การขับเคลื่อนด้วยการสร้างการมีส่วนร่วม การขับเคลื่อนที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

คำสำคัญ : ผลกระทบของการพัฒนา/ การผลิตครูในพื้นที่ EEC/ สถาบันการครุศึกษา

Abstract

The objectives of this research were to study the impact of development in Eastern Economic Corridor on teacher production of the educational institutions. This study used qualitative research design. In-depth interview were used for data collection. The 30 key informants were selected based on a purposive sampling. The results showed that; the impact of development in Eastern Economic Corridor on teacher production of the educational institution on productivity growth, inclusive growth, and green growth.

Keywords : The impact of development/ Teacher Preparation in Eastern Economic Corridor/ Educational Institution

*ส่วนหนึ่งของคณาจารย์ประจำภาควิชาการศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาการศึกษาและการพัฒนาสังคม คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

**นิสิตหลักสูตรปริญญาตรี สาขาวิชาการศึกษาและการพัฒนาสังคม คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

***อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ภาควิชาการอาชีวศึกษาและการพัฒนาสังคม คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

****อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม รองศาสตราจารย์ ดร. ภาควิชาการอาชีวศึกษาและการพัฒนาสังคม คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

บทนำ

ประเทศไทยอยู่ระหว่างการปฏิรูปโครงสร้างทางเศรษฐกิจที่เปลี่ยนผ่านกระบวนทัศน์ในการพัฒนาประเทศจากโมเดลประเทศไทย 3.0 เป็นระบบเศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยอุตสาหกรรมหนักมาสู่โมเดลประเทศไทย 4.0 ซึ่งเป็นระบบเศรษฐกิจที่เน้นการสร้างมูลค่าหรือขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม (Value-based economy) เพื่อให้ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน ด้วยเหตุนี้รัฐบาลไทยภายใต้การนำของพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา จึงได้ริเริ่มโครงการเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (Eastern Economic Corridor หรือ EEC) เป็นยุทธศาสตร์สำคัญในการขับเคลื่อนวิสัยทัศน์ “ประเทศไทย 4.0” เพื่อให้เป็นพื้นที่เศรษฐกิจชั้นนำและเมืองที่น่าอยู่ของเอเชีย ที่จะช่วยสนับสนุนการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน การขยายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศ รวมทั้งการยกระดับคุณภาพชีวิตและรายได้ของประชาชน และการดำเนินการพัฒนาพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกนั้นทำให้มีการเปิดเสรีในการเคลื่อนย้ายแรงงาน ส่งผลให้ประเทศไทยต้องเตรียมความพร้อมของกำลังคนและพัฒนากำลังคนของประเทศให้สามารถปรับตัวรองรับผลจากการเปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสม (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2559, หน้า ฉ)

จากเหตุผลดังกล่าวในพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก จึงมีความจำเป็นที่จะต้องวางแผนการพัฒนาการศึกษาภายในพื้นที่ และบูรณาการทางการศึกษาอย่างเป็นระบบเพื่อทำให้เกิดการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ภายในพื้นที่อย่างครบวงจร สามารถตอบสนองความต้องการแรงงานในพื้นที่ได้อย่างเหมาะสม เพียงพอ และต่อเนื่อง การศึกษาจึงนับว่าเป็นภารกิจสำคัญที่จะต้องสร้างและเตรียมประชาชนในพื้นที่ให้มีทักษะที่หลากหลาย เพิ่มทักษะใหม่ให้แรงงานเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในการทำงานที่ราบรื่นและมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจในพื้นที่ เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ดังนั้นการที่จะสร้างและเตรียมประชาชนให้มีคุณภาพและมีศักยภาพรองรับการพัฒนาพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ต้องอาศัยกระบวนการจัดการศึกษาให้เข้มแข็งและมีคุณภาพ และที่สำคัญยิ่งกว่านั้นคือการมีกระบวนการในการผลิตครูที่มีคุณภาพ เพราะครูเป็นผู้กำหนดคุณภาพประชากรในสังคม ซึ่งเป็นตัวพยากรณ์ความสำเร็จในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครอง การศึกษา วัฒนธรรม วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อม จะเป็นปัจจัยสำคัญสำหรับทุกสิ่งทุกอย่างเกี่ยวกับการศึกษา เป็นหัวใจและวิญญาณของระบบการศึกษา และจะเป็นตัวชี้วัดว่าระดับคุณภาพการศึกษาจะเป็นไปในทิศทางใด

จากความสำคัญดังกล่าวจึงส่งผลกระทบต่อกระบวนการผลิตครูต่อนโยบายการพัฒนาพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ที่มีเป้าหมายที่สำคัญคือการเตรียมแรงงานที่สามารถตอบสนองต่อความต้องการในพื้นที่ได้อย่างเหมาะสม มีทักษะที่หลากหลาย เพิ่มทักษะใหม่ให้แรงงานเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในการทำงาน และต่อยอดเชื่อมโยงให้สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาประเทศ กอปรกับการผลิตครูของสถาบันการครูศึกษาในพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก นอกจากจะเป็นไปตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแล้ว การผลิตครูจะต้องเน้นการสร้างสมรรถนะที่สำคัญให้สามารถสนับสนุนการพัฒนากำลังคนตามนโยบายการพัฒนาพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ดังนั้นบทความนี้จะนำเสนอผลกระทบของการพัฒนาพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ต่อการผลิตครูของสถาบันการครูศึกษาในภาคตะวันออก เพื่อจะเป็นข้อมูลที่จะนำไปสู่แนวทางการสร้างกลยุทธ์การพัฒนาการผลิตครูของสถาบันการครูศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกให้บัณฑิตครูมีคุณสมบัติที่พึงประสงค์ตอบโจทย์การพัฒนาเชิงพื้นที่ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาผลกระทบของการพัฒนาพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกต่อการผลิตครูของสถาบันการครูศึกษาในภาคตะวันออก

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตของพื้นที่ที่ทำการวิจัย คือ สถาบันการครุศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ประกอบด้วย มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ จังหวัดฉะเชิงเทรา มหาวิทยาลัยบูรพา จังหวัดชลบุรี มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี จังหวัดจันทบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informants)

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ อาจารย์ผู้สอนในสถาบันการครุศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก จำนวน 3 แห่ง ประกอบด้วย มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ มหาวิทยาลัยบูรพา และมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี จำนวน 30 คน เกณฑ์ในการคัดเลือกผู้ให้ข้อมูล คือ มีประสบการณ์สอนวิชาชีพครูในสถาบันการครุศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก 3 ปีขึ้นไป 15 คน และมีประสบการณ์สอนวิชาเฉพาะในสถาบันการครุศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก 3 ปีขึ้นไป จำนวน 15 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบบันทึกการสัมภาษณ์เชิงลึกแบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured or guided interviews) ตามแนวคำถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยอาศัยแนวคิด ทฤษฎีจากการตรวจเอกสารเป็นแนวทางสำคัญ และผ่านการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ โดยตรวจสอบคำถามในภาพรวมด้านเนื้อหา ภาษา และความครอบคลุม จากอาจารย์ที่ปรึกษาหลักและผู้เชี่ยวชาญอีกจำนวน 3 คน ได้แก่ 1) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณยศ คุรุกิจโกศล คณบดีคณะวิศวกรรมศาสตร์ และผู้อำนวยการแทนรองอธิการบดีฝ่ายกิจการเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก 2) รองศาสตราจารย์ ดร.มนตรี แย้มกสิกร เป็นผู้เชี่ยวชาญพิเศษ สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา และผู้ทรงคุณวุฒิจากองค์กรวิชาชีพ 3) ดร.วสันต์ นาวเหนียว เป็นผู้อำนวยการการบริหารการศึกษาขั้นพื้นฐาน

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) มีขั้นตอนดังนี้

3.1 เตรียมการก่อนสัมภาษณ์ ผู้วิจัยติดต่อกลุ่มผู้ให้ข้อมูลเพื่อขอสัมภาษณ์โดยแจ้งวัตถุประสงค์ของการสัมภาษณ์และนัดหมายเวลาในการสัมภาษณ์

3.2 เตรียมเครื่องมือและอุปกรณ์ที่ใช้ประกอบการสัมภาษณ์ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured or guided interviews) แบบบันทึกการสัมภาษณ์ และเครื่องบันทึกเสียง

3.3 สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลเป็นรายบุคคล จำนวน 30 คน (เดือนตุลาคม-พฤศจิกายน 2562) โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง และใช้เวลาสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลคนละประมาณ 1 ชั่วโมง โดยเริ่มต้นจากการแนะนำตนเอง แจ้งวัตถุประสงค์ของการสัมภาษณ์ และขออนุญาตบันทึกเสียงการสัมภาษณ์ในระหว่างการสัมภาษณ์ นอกจากนี้ผู้วิจัยจัดบันทึกในระหว่างการให้สัมภาษณ์เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) โดยการจำแนกถ้อยคำหรือใจความที่ผู้ให้ข้อมูลแสดงความคิดเห็นแล้วนำมาจัดกลุ่มข้อมูลเป็น Unit of data เพื่อตีความสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย (Induction analytic) ตลอดจนอภิปรายถึงปรากฏการณ์ความสัมพันธ์และประเด็นสำคัญเพื่อตอบคำถามการวิจัย หลังจากนั้นมีการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลและข้อค้นพบต่าง ๆ โดยใช้เทคนิคสามเส้า (Data triangulation technique) และนำเสนอโดยใช้การเขียนบรรยายเชิงพรรณนา

5. จริยธรรมการวิจัยในมนุษย์

การวิจัยนี้ทำในมนุษย์ ได้ผ่านการพิจารณาจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา โดยคำนึงถึงการพิทักษ์สิทธิ์และจริยธรรมในการวิจัย มีมติเห็นชอบ อนุมัติให้ดำเนินการโครงการวิจัย เลขรับรองที่ 1.4-6/2562 ลงวันที่ 21 มิถุนายน พ.ศ. 2562

ผลการวิจัย

ผลกระทบของการพัฒนาเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกต่อการผลิตครูของสถาบันการครุศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า โครงการเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกส่งผลกระทบต่อการผลิตครูของสถาบันการครุศึกษา 3 ประเด็น คือ

1. การผลิตครูโดยการขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม พบว่า มีการขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม ปัญญา เทคโนโลยี และความคิดสร้างสรรค์ โดยเฉพาะเรื่องการพัฒนาขีดความสามารถด้านวิจัยและพัฒนา มีการส่งเสริมการเพิ่มทักษะให้นักศึกษาครูให้มีสมรรถนะตามที่เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกต้องการ แต่ขาดการส่งเสริมและสนับสนุนด้านงบประมาณ การปรับตัวในการใช้สื่อและเทคโนโลยีในศตวรรษที่ 21 มีการเรียนรู้เรื่องเทคโนโลยี การใช้สื่อ การรู้เท่าทันสื่อ รวมถึงการใช้นวัตกรรมใหม่ในบทเรียนสำหรับการสอนนักศึกษาครู รวมถึงการเตรียมความพร้อมของผลผลิตให้ มีศักยภาพตรงกับการพัฒนาเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก

2. การผลิตครูโดยการขับเคลื่อนด้วยการสร้างการมีส่วนร่วม พบว่า ประกอบไปด้วย การมีส่วนร่วมในระดับโรงเรียน มีนักศึกษาไปฝึกปฏิบัติการสอนในโรงเรียน มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมของโรงเรียน มีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ซึ่งเป็นการสร้างการมีส่วนร่วมของนักศึกษา กับโรงเรียน การมีส่วนร่วมกับชุมชน มีกิจกรรมในการพัฒนาชุมชน การมีส่วนร่วม กับชุมชน มีโครงการที่ทำร่วมกับชุมชนเพื่อสร้างจิตสำนึกให้นักศึกษารัก และเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน และการมีส่วนร่วมกับภาคอุตสาหกรรม มีการส่งนักศึกษาฝึกสอนไปเข้าร่วมโครงการไปดูงาน ไปทำโครงการในโรงงานร่วมกับแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ร่วมกับภาคอุตสาหกรรม

3. การผลิตครูโดยการขับเคลื่อนที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม พบว่า การผลิตครูสร้างการตระหนักรู้ในตนเอง โดยเริ่มจากครอบครัวในการปลูกฝังเรื่องสิ่งแวดล้อม การตระหนักถึงผลกระทบต่อตนเองจากปัญหาสิ่งแวดล้อม การสร้างความสำคัญของสิ่งแวดล้อมต่อสังคม มีการกำหนดโครงการหรือชมรม มีการสัมมนาแลกเปลี่ยนวิธีการดำรงชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม การให้ข้อคิดให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนร่วมตามนโยบายของมหาวิทยาลัย และวิธีการถ่ายทอดการส่งต่อการอนุรักษ์ การมีส่วนร่วม ได้ลงมือปฏิบัติตามค่ายอาสาพัฒนา หรือโครงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และโครงการจิตอาสาเพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ที่กำหนดขึ้นโดยความร่วมมือขององค์กรต่าง ๆ

อภิปรายผล

ผลกระทบของการพัฒนาพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ต่อการผลิตครูของสถาบันการครุศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สามารถนำมาสรุปอภิปรายได้ 3 ประเด็น ดังนี้

1. การผลิตครูโดยการขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม เป็นการขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม ปัญญา เทคโนโลยี และความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งส่วนใหญ่จะเน้นเรื่องการพัฒนาขีดความสามารถด้านวิจัยและพัฒนา การปรับตัวในการใช้สื่อและเทคโนโลยี รวมถึงการเตรียมความพร้อมของผลผลิตให้ตรงกับการพัฒนาเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก โดยเฉพาะการตอบโจทย์การส่งเสริมและการเพิ่มทักษะ สมรรถนะของผลผลิตให้ไปในทิศทางหรือแนวโน้มที่เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ให้มีการลงมือปฏิบัติ การปรับตัวในการใช้สื่อและเทคโนโลยี โดยในศตวรรษที่ 21 สื่อและเทคโนโลยีได้เข้ามามีบทบาทและมีความสำคัญมากขึ้นในการใช้ชีวิตประจำวัน ดังนั้นการเรียนรู้เรื่องเทคโนโลยี การใช้

สื่อ รวมถึงการใช้นวัตกรรมใหม่ในบทเรียนจึงเป็นสิ่งสำคัญในการผลิตครู และการเตรียมความพร้อมของบัณฑิตครูเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้การผลิตครูของสถาบันการครุศึกษาได้เตรียมความพร้อมสำหรับเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก เพื่อที่จะได้ปรับตัวและตั้งรับกับสิ่งที่จะเปลี่ยนแปลงบทเรียนสอดคล้องกับงานวิจัยของพัชริกา ปันลัน (2552) พบว่า วิชาชีพทางการศึกษาจะได้รับการพัฒนาให้เป็นสากลมากขึ้น อันเนื่องจากการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารกับภูมิภาคอาเซียน และประเทศอื่น ๆ ส่งผลให้ผู้เรียนจะสามารถใช้เทคโนโลยีในการศึกษาหาความรู้ สามารถเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง ทำให้ได้ความรู้จริงจากการปฏิบัติ และจากการบอกเล่าจาก ประสบการณ์จริง ดังนั้นอาจารย์ผู้สอนในสถาบันครุศึกษา จะได้รับการพัฒนาด้วยรูปแบบที่หลากหลาย โดยจะเน้นการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการพัฒนา ซึ่งสถาบันครุศึกษาจะต้องพัฒนาให้เป็นองค์กรที่ทันสมัย จึงมีความจำเป็นที่จะต้องนำนวัตกรรมมาใช้อย่างเป็นระบบด้วยการใช้โปรแกรมการพัฒนาผู้เรียนด้วยการติดตามและประเมินผลต่อเนื่อง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Robinson and West (2012) พบว่า การใช้นวัตกรรมการฝึกอบรมครูผู้สอนและการพัฒนาโปรแกรมครืออาชีพต้องมุ่งเน้นการปฏิบัติจริงเพื่อเสริมศักยภาพของครู มีการบันทึกกิจกรรมทางภาคสนามเพื่อหาข้อบกพร่องของโปรแกรมที่ใช้พัฒนาทุกขั้นตอนแล้วนำมาหาข้อสรุปเพื่อวิพากษ์วิจารณ์ความผิดพลาดที่เกิดขึ้นในการปรับปรุงโปรแกรมในการเตรียมครู

2. การผลิตครูโดยการขับเคลื่อนด้วยการสร้างการมีส่วนร่วม โดยการมีส่วนร่วมในระดับโรงเรียน มีนักศึกษาไปฝึกปฏิบัติการสอนในโรงเรียนต้องได้รับแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากอาจารย์ที่ดูแล มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมของโรงเรียน มีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ซึ่งเป็นการสร้างการมีส่วนร่วมของนักศึกษากับโรงเรียนที่เน้นกระบวนการสอนแบบร่วมมือ ให้เกิดการสะท้อนคิดผ่านการลงมือปฏิบัติได้จริงจะเป็นประโยชน์ให้เกิดการมีส่วนร่วมสอดคล้องกับงานวิจัยของ Lankau and Scandura (2002) พบว่า การพัฒนาวิชาชีพแบบบูรณาการกับการทำงาน โดยการร่วมกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ไตร่ตรองสะท้อนคิดการปฏิบัติซึ่งเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการพัฒนาวิชาชีพและได้กำหนดโครงสร้างในการพัฒนาโอกาสในการเรียนรู้ในสถานศึกษา อาทิ การศึกษากลุ่ม การวิจัยเชิงปฏิบัติการ และการไตร่ตรองสะท้อนคิด ตลอดจนมีการใช้วิธีการต่าง ๆ ในการพัฒนาวิชาชีพให้เกิดการมีส่วนร่วม นอกจากนี้การมีส่วนร่วมระดับชุมชนจะมีการเน้นกิจกรรมในการพัฒนาชุมชน มีโครงการที่ทำงานร่วมกับชุมชนต้องใช้ปัญหาของการวิจัยเป็นฐาน โดยการมีส่วนร่วมกับภาคเอกชนหรืออุตสาหกรรม จึงจะทำให้เกิดกระบวนการสร้างการมีส่วนร่วมได้อย่างแท้จริง สอดคล้องกับงานวิจัยของวิลาวัลย์ จารุอรียานนท์ (2557) พบว่า ควรจัดการเรียนรู้แบบวิจัยเป็นฐาน เน้นฝึกวิเคราะห์ ควรบ่มเพาะความเป็นครูตั้งแต่ปี 1 สถานฝึกประสบการณ์วิชาชีพต้องมีความพร้อมในการสร้างการมีส่วนร่วม โดยอาจารย์นิเทศต้องมีทักษะการจัดการเรียนรู้และวิจัย ครูพี่เลี้ยงที่โรงเรียนเป็นแบบอย่างที่ดี และชุมชนต้องให้ความร่วมมือในการพัฒนา

3. การผลิตครูโดยการขับเคลื่อนที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม จะกล่าวถึงเรื่องการตระหนักรู้ในตนเอง เป็นเรื่องจิตสำนึกที่ติดมากับตนเองตั้งแต่เด็ก หรือโดนปลูกฝังมาจากครอบครัว หรือสภาพแวดล้อมในโรงเรียนที่มีครูเป็นแบบอย่างที่ดีของการอนุรักษ์ เป็นการหล่อหลอมทัศนคติที่ดีอันจะส่งผลต่อพฤติกรรมการใช้ชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของผู้เรียนได้มากขึ้นสอดคล้องกับงานวิจัยของ Marinka and Femke (2016) พบว่า อาจารย์ผู้สอนที่ส่งเสริมการเรียนรู้การเปลี่ยนแปลงของผู้เรียนต้องกระตุ้นให้เกิดการตั้งคำถามเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงความเชื่อและพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ดังนั้นการสร้างสำคัญของสิ่งแวดล้อมต่อสังคมหรือชุมชน เป็นการสร้างและเห็นความสำคัญจากสภาพที่เกิด โดยจะมีการทำเป็นระบบ การสอดแทรก การให้ข้อคิดให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนร่วม ได้ลงมือปฏิบัติจากค่ายโครงการอนุรักษ์ซึ่งกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการเรียนรู้จะช่วยให้เกิดความเข้าใจ รู้ซึ่งถึงปัญหา และตระหนักต่อผลกระทบของสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นได้จริง อันจะนำมาสู่ความรัก ความห่วงหาและดำรงชีวิตด้วยความใส่ใจอย่างเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมสอดคล้องกับงานวิจัยของวิภาวรรณ ดินนังวัฒนะ (2551) พบว่า รูปแบบการจัดกิจกรรมสิ่งแวดล้อมศึกษาในโรงเรียนโดยการจัดการความรู้ เป็นรูปแบบเชิงกระบวนการที่ใช้สำหรับการจัดกิจกรรมชุมชน

สิ่งแวดล้อม ตั้งแต่ขั้นเตรียมปฏิบัติการ ประกอบด้วย การจัดตั้งชุมชน การเลือกคณะกรรมการบริหารชุมชน และการกำหนดประเด็นทางสิ่งแวดล้อม ขั้นปฏิบัติการ ประกอบด้วยชุมชนกำหนดความต้องการความรู้ การแสวงหาความรู้ การสร้างความรู้ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการใช้ความรู้ จากประเด็นทางสิ่งแวดล้อมที่กำหนดขึ้น ขั้นประเมินผลการปฏิบัติ โดยผลของการใช้รูปแบบที่พัฒนาขึ้น พบว่าผู้เรียนมีความรู้ทางสิ่งแวดล้อม และมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ตลอดจนมีความใฝ่รู้ใฝ่เรียน นอกจากนี้ยังพบว่า อาจารย์ที่ปรึกษาชุมชนมีความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการจัดกิจกรรมสิ่งแวดล้อมศึกษาเพิ่มขึ้นและโรงเรียนได้รับการพัฒนาสิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียน ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลงตนเองได้อย่างเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. สถาบันผลิตครูควรจัดสรรงบประมาณในการจัดอบรมเรื่องนวัตกรรม สื่อ เทคโนโลยีใหม่ ๆ ที่ทันสมัยให้กับนิสิต/ นักศึกษาครูอย่างต่อเนื่อง
2. สถาบันผลิตครูควรร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกที่เกี่ยวข้อง เช่น สถานประกอบการและโรงเรียนในการจัดกิจกรรมพัฒนานิสิต/ นักศึกษาครูในด้านความเป็นนวัตกรรมและความเป็นผู้ประกอบการ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยแนวทางการส่งเสริมการผลิตครูในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก
2. ควรมีการวิจัยรูปแบบการผลิตครูในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก

เอกสารอ้างอิง

- พัชริกา ปันลัน. (2552). *การศึกษาแนวโน้มการพัฒนาวิชาชีพทางการศึกษาและแผนกลยุทธ์องค์กรวิชาชีพครูของประเทศไทย โดยใช้เทคนิค อี ดี เอฟ อาร์*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาวิจัยการศึกษา, คณะครุศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิภาวรรณ ดินนังวัฒนะ. (2551). *การพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมสิ่งแวดล้อมศึกษาในโรงเรียนโดยการจัดการความรู้*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาสิ่งแวดล้อมศึกษา, มหาวิทยาลัยมหิดล.
- วิลาวณีย์ จารุอรียานนท์. (2557). รูปแบบการบริหารจัดการการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเพื่อพัฒนาคุณภาพครูยุคใหม่. *วารสารครุศาสตร์*, 42(2), 104-116.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2554). *ยุทธศาสตร์และมาตรการการปฏิรูประบบครูศึกษาของประเทศ*. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2559). *รายงานฉบับสมบูรณ์โครงการศึกษาเพื่อทบทวนความต้องการกำลังคนเพื่อใช้วางแผนการผลิตและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศ*. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- Lankau, M. J., & Scandura, T. A. (2002). An investigation of personal learning in mentoring Relationships: Content, antecedents, and consequences. *Academy of Management Journal*, 45(4), 779-790.
- Marinka, K., & Femke, G. (2016). *Professional development of teacher-educators Towards transformative learning*. Social and Behavioural Sciences, Amsterdam University.
- Robinson, S. P., & West, J. E. (2012). Preparing inclusive educators: A call to action. *Journal of Teacher Education*, 63(4), 293-293.